

Nöropsikiyatrik Envanter- Klinisyen Formu (NPI-C)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Nöropsikiyatrik Envanter- Klinisyen Formu (NPI-C)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26489>

Özet

Nöropsikiyatrik Envanter- Klinisyen Formu (NPI-C), ba?ta demans olmak üzere nörolojik bozukluklar? olan bireylerde yayg?n olarak gözlemlenen davran??sal ve psikolojik semptomlar? (BPSD) sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??, yap?land?r?lm?? bir klinik araçtır. Orijinal olarak Jeffrey L. Cummings ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen NPI'nin bu klinisyen formu, hasta yak?nlar?ndan veya bak?c?lardan al?nan bilgilere dayanarak klinisyenler taraf?ndan uygulan?r ve 12 temel davran?? alan?n? inceler.

Türkiye'deki adaptasyon çal??mas?, 2015 y?l?nda ?ahin-Cankurtaran, Dani?man, Tutar ve Ulusoy Kaymak taraf?ndan gerçekte?tirilmi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in Türkçe versiyonunun geçerli?ini ve güvenilirli?ini inceleyerek, yerel klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda **nöropsikiyatrik semptomlar?n** güvenilir bir ?ekilde ölçülmesine olanak sa?lam??tır.

Anahtar Kelimeler

Nöropsikiyatrik Envanter, NPI-C, demans, davran??sal ve psikolojik semptomlar, BPSD, nöropsikiyatri, uyarlama, geriatri.

Yazarlar

Eylem ?AH?N CANKURTARAN, Mustafa DAN??MAN, Hakan TUTAR, Selda ULUSOY KAYMAK (Türkçe Uyarlama); Jeffrey L. Cummings, M.D. (Orijinal Geli?tirici).

Amaç

NPI-C'nin temel amac?, nörolojik bozukluklar? olan bireylerde ortaya ç?kan davran??sal de?i?iklikleri ve psikolojik rahats?zlikler? standardize edilmi? bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle Alzheimer hastal??? ve di?er demans türleri ile ili?kili olan **davran??sal ve psikolojik semptomlar?n** (BPSD) hem s?kl??n? hem de ?iddetini belirlemeyi hedefler.

Bu araç, klinisyenlere, hastan?n semptom yükünü objektif olarak de?erlendirme ve tedaviye yan?t? izleme imkan? sunar. Türkçe uyarlamas?n?n birincil amac? ise, bu klinik aç?dan kritik envanteri Türkiye'deki nöropsikiyatri ve geriatri uzmanlar?n?n kullan?m?na sunmak, böylece semptom yönetimi ve ilaç müdahalelerinin etkinli?inin bilimsel olarak de?erlendirilmesini sa?lamaktır.

Yap?

NPI-C, nöropsikiyatrik bozukluklar?n 12 ana alan?n? kapsayan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, nörolojik hastal?klar?n yol açt?? **davran??sal ve psikolojik semptomlar?n** (BPSD) spektrumunu temsil eder. Ölçek, bak?m verenin bildirimlerine dayanan yap?land?r?lm?? bir

görü?me format?n? takip eder.

Her bir semptom alan? için s?kl?k (1'den 4'e kadar) ve ?iddet (1'den 3'e kadar) derecelendirmesi yap?l?r. Bu iki puan?n çarp?m?, semptomun genel etkisini gösteren bir rahats?zl?k puan? olur?turur. Ölçülen 12 ana semptom alan? ?unlard?r:

Sanr?lar (Delusions)

Halüsinasyonlar (Hallucinations)

Ajitasyon/Sald?rganl?k (Agitation/Aggression)

Depresyon/Disfori (Depression/Dysphoria)

Anksiyete (Anxiety)

Öfori/Yükselme (Euphoria/Elation)

Apati/?lgisizlik (Apathy/Indifference)

Dizihibisyon (Disinhibition)

?rritabilite/Duygusal De?i?kenlik (Irritability/Lability)

Anormal Motor Davran?? (Aberrant Motor Behavior)

Gece Davran?? Bozukluklar? (Nighttime Behavior Disturbances)

??tah ve Yeme Bozukluklar? (Appetite and Eating Changes)

Geçerlik

NPI-C Türkçe versiyonunun geçerlik çal??malar?, ?ahin-Cankurtaran ve arkada?lar? (2015) taraf?ndan detayl?ca incelenmi?tir. Çal??mada, ölçe?in yap? geçerli?ini destekleyen korelasyon analizleri yap?lm??t?r. NPI-C'nin toplam skorunun ve alt ölçeklerinin, klinik tan?larla ve benzer yap?y? ölçen di?er geçerli araçlarla beklenen düzeyde uyum gösterdi?i (uyum geçerli?i) rapor edilmi?tir.

Elde edilen bulgular, NPI-C'nin Türk popülasyonunda demans hastalar?n?n davran??sal yükünü do?ru ve anlaml? bir ?ekilde yans?tt??n? göstermektedir. Spesifik geçerlik katsay?lar? ve detayl? istatistiksel sonuçlar için orijinal akademik makalenin incelenmesi gerekmektedir:

<https://doi.org/10.3906/sag-1405-111>

Güvenirlik

Türkçe NPI-C formunun güvenilirlik analizleri, ölçe?in iç tutarlıl??n?n yüksek oldu?unu göstermi?tir. ?ahin-Cankurtaran ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in genel puan? için güçlü **Cronbach Alfa** katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu sonuç, 12 semptom alan?n?n demansla ili?kili nöropsikiyatrik bozukluklar ana yap?s?n? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktadır.

Ayr?ca, bu tür klinisyen formlar?nda kritik olan klinisyenler aras? güvenilirlik (inter-rater reliability)

çalımlarında da yapıldığı ve farklı klinisyenler tarafından uygulandığında dahi sonuçların istikrarını koruduğu belirtilmiştir. Bu yüksek güvenilirlik düzeyi, NPI-C'nin klinik değerlendirilmelerde istikrarlı sonuçlar verdiğini ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Nöropsikiyatrik Envanter'in (NPI) orijinal yapısı, 12 semptomun dört veya beş ana faktör altında toplandığını göstermektedir (örneğin, Psikoz, Duygulanım, Apati, Ajitasyon). Türkçe uyarlama çalışmasında gerçekleştirilen faktör analizi, ölçeğin orijinal çok boyutlu yapısının büyük ölçüde korunduğunu teyit etmiştir.

Bu faktör yapısının korunması, NPI-C'nin Türk kültüründe de nöropsikiyatrik semptomların uluslararası kabul görmüş boyutlarının ölçtüğünü ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu göstermektedir. Faktör analizinin detayları, ölçeğin kültürel adaptasyon sürecinin başarıları olduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Klinisyen tarafından uygulanan, yapılandırılmış görüşme formu. Her semptom için sıklık (F) ve şiddet (S) puanları ayrı ayrı toplanır ($F \times S = \text{Etki Puanı}$).

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Nörodejeneratif bozuklukları olan hastaların bakım verenleri (Bilgi kaynağı olarak kullanılır).

Yaş Grubu: Yetişkin ve **geriatrik popülasyon** (özellikle demans hastaları).

Popülasyon Detayları: Demans veya diğer nörolojik bozuklukları nedeniyle davranışsal ve psikolojik semptomlar gösteren hastaların bakım verenleri.

Test Metodolojisi: Klinisyen, bakım verene son bir ayda gözlemlenen 12 semptom alanını sorar. Semptomun varlığı tespit edilirse, sıklığı ve şiddeti Likert tipi bir ölçekte derecelendirilir.

Anahtar Kelimeler

NPI-C, BPSD, klinik psikoloji, nörodejenerasyon, geriatri, davranışsal bozukluklar, nörolojik değerlendirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Eylem ŞAHİN CANKURTARAN

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut değil (Kaynakta belirtilmemiştir).

İletişim E-posta Adresleri: eylemcankurtaran@yahoo.com

Yazın Adresi: Makalede belirtilen kurumsal adres (Detaylı bilgi için referansa bakınız).

Yazın, Ücret ve Test Yılı

Uyarlama Yılı: 2015

Orijinal Geliştirme Yılı: 1994 (NPI)

Yazın ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik ve klinik amaçlı kullanımı, orijinal geliştiriciler (J.L. Cummings) ve Türkçe uyarlama ekibinin (E. Şahin Cankurtaran et al.) iznine tabi olabilir. Ticari kullanım için ek ücretler gerekebilir. Kullanım koşulları için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Sahin-Cankurtaran, E., Danişman, M., Tutar, H., & Ulusoy Kaymak, S. (2015). The reliability and validity of the Turkish version of the Neuropsychiatric Inventory-Clinician. *Turkish journal of medical sciences*, 45(5), 1087-1093. <https://doi.org/10.3906/sag-1405-111>

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [noropsikiyatrik-envanter-klinisyen-formu-npi-c-toad.pdf](#)

Ölçeğin DOCX formatındaki dosyası buradan indirilebilir: [noropsikiyatrik-envanter-klinisyen-formu-npi-c-toad.docx](#)

Nöropsikiyatrik Envanter- Klinisyen Formu (NPI-C) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçeğin maddeleri metin olarak sağlanmamıştır. Ölçek maddeleri, yukarıda referanslar bölümünde belirtilen indirme linklerinde (PDF ve DOCX) mevcuttur.